

VÁCLAV FIKAR

ZÁPISNÍK

ŠÍLENÉHO

KYBÁŘE

Mladá fronta

MLADÁ FRONTA

VÁCLAV FIKAR

ZÁPISNÍK ŠÍLENÉHO RYBÁŘE

VÁCLAV FIKAR

ZÁPISNÍK ŠÍLENÉHO
RYBÁŘE

Mladá fronta

Věnováno Ivetě, Vaškovi, Šimonovi a všem lidem, kteří dělají svět krásnějším.

SLOVO ÚVODEM:

MÝTUS O TICHÝCH BLÁZNECH

O rybářích se říká, že jsou blázni. Tiší blázni. Podivíni, kteří ze břehů třpytivých jezer a nespoutaných řek upírají zrak k vodním hladinám a v tichosti čekají na záběry velkých ryb.

Ano, tak nějak nás okolí většinou vidí. To stigma tichých bláznů, mohu-li to tak říct, se s námi táhne celá desetiletí. Nejméně od dob, kdy nebožtík starý Bárta chytal na někdejší Odravě treskovité mníky do rukou, jak se rád mému otci chlubil. A to už je zatraceně dávno. Tak dávno, že tenkrát byli Češi v sudetských Čechách ještě menšinou a on byl pihovatým synkem chudého rolníka. A o Jesenici, která později na Odravě vyrostla jako největší západočeská přehrada, ještě nikdo neměl ani tušení.

Vážně nevím, kdy a kde se na ty tiché blázny přišlo, zato ale vím, že to není pravda. Tedy ne tak docela. Stačí jen se projít v létě kolem rekreačních nádrží, aby si člověk vytvořil poněkud realističtější obrázek o rybářích a lépe si pak dokázal představit, jak to s těmi tichými blázny ve skutečnosti je.

Nevěříte? Tak dávejte pozor...

Tamhle pod bivakem se protahují tři kapraři. Namísto odborného hovoru o významu boilies pro moderní kaprařinu otevírají plechovku piva za plechovkou a hlasitě při tom diskutují o dálničních poplatcích, poplatcích za odvoz komunálního odpadu, regulačních poplatcích u lékařů, bankovních poplatcích, televizních poplatcích, rozhlasových poplatcích, poplatcích za registraci motorového vozidla, správních poplatcích, poplatcích na katastrálních úřadech a... o dalších poplatcích, kterých jsou desítky všude tam, kam jen oko dnešního Čecha dohlédne. Poplatky sem, poplatky tam. Čeká je asi dlouhý

večer. Stejně dlouhý, jaký je seznam poplatků, které neustále vyprazdňují naše peněženky.

Jen o dvacet metrů dál má chlápek naličeno také na kapra, ale protože už třetí den neberou, hází klacík svému psovi a samozřejmě s ním komunikuje. Jak jinak – hlasitě! Zvolání typu „*Přines klacík! Běž! Přines klacíček! Pašák! Roneček je pašák!*“ se nesou okolím, takže každý ví, co se tam, na té táhlé kose, děje. Každému je kvůli rámusu hned jasné, že ryby asi neberou, a proto si rybář krátí chvíli se psem.

O kus dál se jiný rybář sluní na rozloženém lehátku. Koneckonců proč ne, vždyť je půl páté odpoledne a slunce pořádně žhne. Chlápek má sluneční brýle přes obličej, pod nimi možná i zavřené oči a na lehátku trhavě pokyvuje hlavou sem a tam. Z volkswagenu, který zaparkoval dva metry od vody, aby to k ní neměl daleko, mu kape olej a ozývá se dunění: „*Zabereme, hej hou, taháme kameny, a ty co nejdou, rozdrtíme pěstí...*“

Jo, jo, Kabáti mají grády, to se musí nechat. A určitě si to myslí i chlapi na druhé straně přehrady, protože až tam musejí kape- lu slyšet. Tento kolega totiž před tím, než se svalil do lehátka a svou bílou kůži nabídl slunečním paprskům, drobátko vytáhl basy a otočil volume hezky vpravo.

A tím ruch kolem letní rekreační nádrže rozhodně nekončí. Na jiném místě řve manželka z nedaleké chatky směrem k vodě: „*Láďo, kolikrát to budu vohřejvat? Máš to na stole!*“

A Láďa odpovídá, jak hlasitě to jen jde: „*Za chvíli jsem tam. Jen ještě vytáhnu tu potvoru, co si tady se mnou už půl hodiny hraje, a přijdu.*“

„*Tak si dělej, co chceš! Pak to budeš mít studený.*“

„*Neboj,*“ řve zpátky Láďa, aby ho nepřeslechla, „*za deset minut mě tam máš!*“

A protože podobně živo je i na druhé straně přehrady, odkud se nese nějaké to country a občas i útržky rozhovorů mezi rybáři, dá se říct, že břehy u rekreačních nádrží v létě vůbec nepřipomínají místo, kde vysedávají tiší blázni. Právě naopak! Prázdninové břehy evokují představu docela rušné ulice!

Širokého městského bulváru, kde se potkávají neurotici, cholericí, pacienti a podivíni s těmi, kteří se neurotiky, choleriky, pacienty a podivíny už brzy stanou. Ulice, kde blikají a pípají nejrůznější světýlka, kde vám všudypřítomná reklama nabízí víc, než byste dostali jinde, a kde nerváci nadávají kolemjdoucím do pitomců, ačkoliv ve skutečnosti jsou těmi pitomci právě oni. Je to takový hlučný bulvár, kde vás po deseti minutách rozbolí hlava, nebo vám aspoň povyskočí krevní tlak. Civilizace zkrátka dorazila už i sem.

Prý tiší blázni... Pche! Jak kdy a jak kde. To záleží na okolnostech a hlavně na lidech.

Přál bych všem, kteří nás nazývají tichými blázny, pobyt na samotě u vody s mým dlouholetým kamarádem Jarkem. Rameňatým chlapem, který na hlavě nosí starou brigádýrku, snad odněkud z výprodeje, a v kapse u khaki kalhot pomuchlaný plátěný kapesník. Nepral ho už snad rok. Nebo dva. Pokaždé, když tu zatvrdlou hroudu zelenkavé barvy vytáhne z kapsy, aby se do ní znovu vysmrkal, otočím se zády k němu a myslím na něco hezkého. Na večery, které trávíme s Ivetou u červeného vína, na drobné úspěchy svých synů nebo na páteční televizní show Jana Krause.

Jinak je ale Jarek bezvadný chlap, kterého pánbůh obdařil skutečně kdečím. Dal mu narůst přes 185 centimetrů, dal mu pevné zdraví a sílu paží, dal mu chuť pracovat i schopnost vydělat peníze. Obdařil ho pravdomluvností. Dal mu i dvě děti a rodinný domek, dal mu svěží příjmení, implantoval mu široké srdce a napumpoval ho věčně dobrou náladou. Na co Jarek sáhne, to se mu povede.

Jenže i když ho Bůh miluje, něco Jarkovi přece jen odepřel – totiž umění vyprávět. Ať se ten chlap snaží, jak snaží, žádný z jeho příběhů nemá hlavu ani patu a všechny jeho nespočetné historiky postrádají pointu. Když už se přece jenom zdá, že by z toho protentokrát mohlo něco být, Jarek ztratí dějovou linii a ve svém vyprávění se vrací zpět na začátek. Tedy pokud ho už nezapomněl.

Bohužel pro nás, jeho kamarády, se Jarek přesto cítí být rodilým vypravěčem! Vypráví často, rád a hlavně – nahlas! Mimořádně nahlas. On rve jako předák v kamenolomu. Věřte, že pokud jde o proud decibelů, který se řine z jeho pětačtyřicetiletého hrdla, je proti němu Pepin z filmových *Postřižin* břídil! Ono se to těžko posuzuje, ale vsadil bych poslední padesátku, že by Pepina přeřval. Uřval by ho k smrti.

A teď si takového člověka, jemuž jsem před lety vymyslel přezdívku Megafon, představte jako rybáře u vody. Co rybáře... Vášnivého rybáře a hlasitého vypravěče zároveň. Představte si ho u malé vody. U docela malé pstruhové říčky. U potůčku, který je v létě rád, že nevyschne, a taktak se proplétá mezi křivými olšemi v zeleném údolí pod úpatím nevysoké vrchoviny. V panenském prostředí, které na vás klade značné nároky, pakliže chcete ulovit nějakého pstruha, které od vás očekává smysly psovitě šelmy a nehučný pohyb v terénu.

Jednou jsem to zažil. Myslím rybolov s Jarkem na potoce klikaticím se zelenými loukami a skoro až mysticky tichou divočinou. Ano, hned zkraje jsem tušil, že pstruhařská výprava s ním může skončit absolutním fiaskem, ostatně jako se to stalo už párkrát předtím na mnohem větších řekách. Nicméně našinec poháněný vpřed touhou po pobytu v přírodě na nabídku kamaráda kývne a je rád, že se ocitne u milované vody.

Navzdory neblahému tušení jsem se snažil eliminovat cokoli, co by mi mohlo zmařit naději na úlovek byť jen jediného pstruha. Ještě v autě, když Megafonovi na minutu došla řeč, jsem spolknul paralen a honem určil strategii. Podle té měl Jarek, až dorazíme na místo, odejít chytat zhruba tři kilometry od zaparkovaného auta proti proudu a já dva kilometry po proudu. Pětikilometrová vzdálenost mezi námi měla být dostatečnou ochranou před jeho rámusem, který mi už v autě přivodil náramnou bolest hlavy. Tedy mou ochranou, protože Jarek to asi viděl jinak. Nicméně byl pro.

Nevím jak on, ale já značnou část svého úseku obešel širokým obloukem. Kus cesty mi usnadnila pěšina prošlápnutá ve vysoké

trávě daleko od vody, která však asi po osmi stech metrech ostře uhýbala pryč. Zatímco ona si směřovala vpravo, já měl potok po své levici.

Po zbytek cesty jsem se musel prodírat hustou trávou na měkém podloží, přes kapradiny a postupně i houstnoucí dřeviny. A čím víc jsem se na konci cesty stácel k potoku, tím pomaleji jsem krácel, o tolik opatrněji jsem našlapoval a o to víc jsem se krčil. Minul jsem ještě rozbahněné ročníště, pravděpodobně od divokých prasat, až se přede mnou obnažil meandrující potůček o šířce necelých tří metrů. A aby ti tečkovaní fešáci neměli šanci mě spatřit, asi pět metrů od břehu jsem zalehl a prakticky zmizel v trávě. Ztratil jsem se tam jako maskovaný voják ve vietnamské džungli.

Onehdy mi problesklo hlavou, že jsem vše zvládl na podtrženou jedničku, a mimořádně spokojen se svým indiánským výkonem jsem na hladinu posadil malou rotačku. Opatrně, abych nic netušící pstroužky nepoplašil. Abych je nezahnal do úkrytů v kořenech, abych je nezatlačil pod břehy a abych je nevystresoval, že by je přešla chuť k jídlu.

Černá třpytka se žlutými tečkami dosedla na vodu tak tiše, jak jen to bylo možné, a já si v tu chvíli připadal, jako bych do té přírody patřil odjakživa. Jako bych byl tvorem, který se narodil v samotném lůnu prapůvodní divočiny, již si během dlouhých let zcela podmanil. Najednou jsem znamenal víc než Tarzan!

Vtom se ale kousek za mými zády ozval praskot suchých větví. Nejprve to bylo „křup“, pak „křup, křup“ a nakonec třikrát „křup“ s hlasitým odfrknutím.

Bože, divočáci, rozechvělo mě vzrušení. Z lehu na bříše v trávě jsem se opatrně natáhl po brašně s digitálním fotoaparátem, abych stádo divokých prasat u potoka zvěčnil. Panečku, to byla představa! Místo pstruhů v proutěném košíku fotografie opravdového života z nitra naší dosud zachovalé přírody. Začínal jsem se těšit jako malý kluk, až budu Jarkovi ukazovat sérii snímků divočáků z kategorie „in natura“, a pomalu se začal otáčet po směru zvuku. Jenom nic nepokazit! Skoro jsem nedýchal,

když tu se zpoza křoví ozvalo jako na apel place: „*Jo, hele, to jsem ti ještě zapomněl říct...*“

Jarek! Jako bych v tu chvíli dostal po palici palicí. Neohroženě jako buran Shrek a citlivě jako šestnáctitunový buldozer sirazil cestu za mnou, aby mi vyřval díru do hlavy. Proboha, jak mě jen našel?!

To ráno, které se protáhlo do oběda, jsme žádného pstruha nechytli. Nemohli jsme. Sotva mě totiž Jarek dohnal, objal mě kolem ramen, jako bychom byli nejlepší přátelé, a pak se proměnil v megafon.

„*Je tady hezky, vid'?! Co myslíš? Kolik jich dnes chytíme?*“ rezonovalo mi v hlavě ještě dalších pět minut.

„*Nevím, to si teď netroufám odhadnout... Snad... Něco... Někdy...*“, klesal jsem odevzdaně hlasem, protože mi bylo jasné, že dnes už nic nechytíme a dost možná ani zítra.

„*Co jsem to...?! Jóóó, Kája byl včera...*“

Jak už jsem uvedl, Jarek není tichý blázen. Rybář, to ano. Tělem i duší. Ale tichý blázen? To ani náhodou! Můžeme mu říkat „hlučný blázen“, nebo „hřmotný rybář“ či třeba „ten, kterého by hygiena zakázala“. Anebo jen prostě: „megafon“. Jen, proboha, nikdy ne „tichý blázen“.

Jestli jsou rybáři v něčem opravdu blázni, ale vůbec ne tiší, pak je to v bohorovném umění přehánět, zveličovat, přidávat, zvětšovat, nafukovat a přifukovat, násobit a sčítat, natahovat se a rozpínat (nikdy ne dělit a odečítat). Pýřit se a čepýřit se. Až k prasknutí. Díky tomu rostou ulovené ryby doslova před očima a s každým dalším vyprávěním mohutní, prodlužují se, přibývají jim nejen kilogramů, ale i zubů a ploutví, až začínají připomínat prehistorické ještěry.

No, a což teprve ryby, které se našinci zdolat nepodařilo a jež zůstaly lidským okem nespátřeny. Takové ryby v následném ústním podání rostou, jako by je kouzelným prstenem očaroval, a to vesměs do obludných rozměrů. Rybář-vypravěč pak své líčení začíná obvykle asi takto: „*Něco takového jsem v životě ještě na*

prutu neměl!“ nebo *„Včera jsem přišel o životní rybu!“*. A pokud má smysl pro dramtizaci, pak své dlouhé vyprávění, které současně doprovází i nepřehlédnutelnou řečí těla, zakončí většinou asi takto: *„To muselo být monstrum, že to radši ani nechci domyslet! Vím ale jedno – moje děti už se tam koupat nebudou!“*

U některých je toto přehánění vyvolané chorobnou prolhaností, danou zřejmě výchovou. U jiných jde o snahu přiblížit se úspěšnějším kolegům a být konečně také viděn, u těch ostatních pak o přebujelou fantazii, která má u rybářů podobu flirtující rajdy a spoře oděné nevěstky, již si přejete potkávat v lukách. Bože, jak ta dovede chlapy u prutu pobláznit a co jim kolikrát dokáže nakukat!

S těmito případy se setkávám často. Pokud jde o chorobnou prolhanost, zažil jsem před dvěma roky scénu, která mi o jednom člověku jen potvrdila to, co jsem si o něm už dávno myslel. Jde o výborného vláčkaře, současně ale i královského sedmilháře. Celkem dost toho umí, to ano, poměrně hodně ryb chytí, to rovněž platí, pro jistotu ale vždy jejich počty i rozměry ztrojnásobí.

Onehdy jsme stáli na břehu asi jen třicet metrů od sebe. Koncem září brali na Skalce menší boleni, vesměs do pětapadesáti centimetrů. Dobromysl, tak se jmenuje, chytil dva, z nichž větší měřil odhadem pětáctýřicet centimetrů. Kolem osmé hodiny ranní se s ostatními rozloučil. Nasedl do auta a odjel domů. A chvíli po něm jsem odjel i já. Stejně jako on jsem přitom mohl říct: Mám dva boleny kolem pětáctýřiceti centimetrů.

Náhoda tomu chtěla, že zhruba jen o dvě hodiny později jsme se potkali na malebném náměstí Krále Jiřího z Poděbrad v historickém centru Chebu. Zatímco já svému Šimonovi ukazoval zrenovovanou kašnu Rolanda, on stál zády ke mně, aniž by měl o mé přítomnosti tušení. A svému známému emotivně líčil, jak ráno na Skalce chytil dva boleny přes sedmdesát centimetrů! Ruce měl samozřejmě roztažené, co to jen šlo.

Podle mého střízlivého názoru tedy malí boleni, které jsem ho ráno viděl odnášet k autu, vyrostli za dvě hodiny zhruba o třicet

centimetrů. A to je vskutku pozoruhodné. Vždyť kdo ví, jak povyrostli do večera. Možná že následujícího rána už on sám zvažoval, jestli je má přihlásit do nějaké soutěže.

V případě tohoto konkrétního rybáře šlo o chronickou prolhanost. V případě jiných pak jde o již zmíněnou fantazii, podnícenou například hlasitým zalovením dravce a zároveň hnojenou neznalostí biologických projevů a způsobu života té či oné ryby. Na podzim roku 2006 mě kamarádi zvali na výlov rybníka do Hazlova. Vypouštěli ho poprvé po pětatřiceti letech, a to jen proto, že rybník musel ustoupit nově vybudovanému golfovému hřišti německé společnosti. Úřady jeho stavbu povolily údajně ve veřejném zájmu, teď ze stejného důvodu připravily rybáře o rybník.

„Venco, přijed' se podívat. Bude tady metrovej bolen! Co ten tady dělal v létě! Kdybys viděl, jak to u hráze masakroval! A vůbec, ty vole. Budou tam pořádný hovada. Přijed', to musíš vidět, vždyť to nebylo přes třicet let vypuštěný,“ říkali.

A tak jsem přijel. Metrového bolena jsem totiž musel vidět, koneckonců jednou bych ho rád chytil. O metrovou štikou, o které se také zmiňovali, nebo o patnáctikilové kapry mi tolik nešlo. Lákal mě pouze ten metrový bolen.

Když jsem do Hazlova dorazil, u rybníka už postávaly desítky lidí a další diváci houfem přicházeli. Netradiční výlov tradičního ráje zdejších rybářů byl pojat jako lidová zábava. Na hrázi se grilovaly klobásky, točilo pivo a rozléval grog s horkým čajem. Atmosféra báječná, odpovídající významu největšího výlovu v historii obce.

Ovčín, jak se zdejší rybník jmenuje, ale vydal mnohem skromnější svědectví o svém utajovaném bohatství, než o jakém rybáři fantazirovali. Na pět desítek kaprů do pětáctýřiceti centimetrů, čtyři candáty kolem pětáctýřiceti centimetrů, dvě štiky kolem míry, nějakou tu bílou rybu, asi deset tkaničkových úhoříčků a tři boleny. Největší z nich měřil necelých sedmdesát centimetrů. Tedy žádný metrový gladiátor, jak si jej zdejší kluci vysnili. Co k tomu dodat?

Snad jen, že tuto knihu, určenou nejen rybářům, napsal sám život. Zachycuje nejzajímavější okamžiky, jaké mě v poslední době u vody potkaly. Zábavné, dobrodružné i tragické. Dost šílené na to, aby daly vzniknout této knize.

Václav Fikar

KUTIL

15. BŘEZNA

Vážím přes devadesát kilogramů, dálkově studuji vysokou školu a jsem sobecké hovado. Během sezony, která trvá osm měsíců, totiž myslím jen na sebe a své zájmy. Konkrétně na ryby. Na studené, němé a slizké ryby, jejichž lovu jsem propadl už za Husáka.

Když tak o své vášni přemýšlím, připadám si jako pacient. Ztracený případ. Mít plnou hlavu němých ryb a stejně tak němých řek? Proboha, proč? Vždyť v létě se na rybách potím a štípou mě komáři. A pozdě na podzim mi zase vadí sychravé plískanice. Vtírají se pod prádlo a já se kvůli nim pokaždé nachladím.

A přesto, navzdory potu, komárům i plískanicím, věnuji rybám tolik času, že pro ostatní mi ho zbývá už jen málo. Proto v sezoně zpravidla odmítám pozvání známých, i když jsou spojená s grilováním masa, natož abych zveleboval byt, který jsme si společně s Ivetou koupili. Na nic nemám čas. Všechny domácí práce musejí počkat, až skončí sezona. A to je v prosinci.

Takže leden, únor a březen jsou měsíce, kdy jsem doma údržbářem či malířem pokojů. Tato nepoužitelná část roku mi musí na veškeré domácí práce stačit, protože v dubnu už se venku otepluje. Kapři rozmrzají po zimním spánku, a tak za nimi mohu běhat, navíc začíná pstruhová sezona, u které musím být. Zkrátka v dubnu jsem znovu rybářem. A sobcem.

Teď je ale březen, měsíc domácích prací, a já předevcírem dosáhl výrazného osobního úspěchu. Smontoval jsem šatní skříň do dětského pokoje, což podle prvního odhadu měla být práce nad moje síly.

Pohled na jednotlivé díly skříně, rozsypané jako dílky puzzle na podlaze v pracovně, mě totiž nejdříve přivedl k úvaze